

Chystá se nové evropské nařízení o ekologickém zemědělství POSÍLENÍ DŮVĚRY V BIOPOTRAVINY JE V DOHLEDU

V březnu zveřejní Evropská komise legislativní návrh nového nařízení o ekologickém zemědělství, která reaguje na aktuální situaci v ekozemědělském sektoru. Návrh bude obsahovat některá zprůsnění ve vztahu k produkci biopotravin, systému kontrol a dovozu ze třetích zemí. Stávající nařízení Rady (ES) 834/2007 by mělo být nahrazeno v roce 2016.

Ekologické zemědělství se během posledních dvaceti let proměnilo v respektovaný zemědělský sektor se stabilní spotřebitelskou poptávkou. Velkou roli v jeho rozvoji sehrála i evropská legislativa. Novela nařízení by měla dle výroku Evropské komise lépe reflektovat masivní rozšíření trhu s biopotravinami a s tím spojené stoupající požadavky spotřebitelů na vyšší kvalitu a transparentnost celého ekozemědělského systému.

Evropská legislativa záruka ekozemědělského rozvoje

Systém ekologické produkce je v legislativě EU zakotven od roku 1991. Pravidla, původně představovaná různými soukromými standardy nevládních organizací či národními předpisy jednotlivých členských zemí, dala v roce 1991 základ prvnímu jednotnému evropskému nařízení. **Nařízení Rady (EHS) 2092/91** definovalo poprvé jednotné evropské požadavky na kvalitu bioprodukce, zavedlo princip kontrolních mechanismů a označování biopotravin. Do té doby platné národní předpisy nepozbyly platnosti, nesměly však být v méně přísném režimu, než stanovovalo Nařízení.

Bylo **striktně zakázáno používání GMO** a jejich derivátů a označování potravin, významná změna právní úpravy spočívala v tom, že zákaz pesticidů, průmyslových hnojiv a chemických přídatných látek v při výrobě biopotravin byl nahrazen pozitivními seznamy, které jasně určovaly hnojiva, přípravky na ochranu rostlin, krmiva a potravinářské přídatné látky, které je možno použít v ekologickém zemědělství a k výrobě biopotravin. Nařízení vešlo v platnost v roce 1993 a odstartovalo tak v ekologickém zemědělství významné změny s dopadem nejen v Evropě, ale i v zemích, jejichž bioprodukce se do Evropy dovážela.

S nárůstem poptávky po šetrných způsobech hospodaření však postupně začal sílit tlak na vznik opatření, která by lépe vycházela vstříc novým okolnostem. Ekologické zemědělství nabízelo řadu benefitů šetrného hospodaření a vysoce kvalitní bioprodukci, jejíž odbyt v Evropě významně stoupal. Pouze náhodné podpory prostřednictvím finančních rezerv v programech rozvoje venkova nemohly dlouhodobě rozvíjet jeho potenciál. Řada zemí nastalou situaci řešila vytvářením národních akčních plánů, které umožňovaly nejen upřesnit další směřování sektoru, ale i možnost financování na národní úrovni. V roce 2004 vydala Evropská komise na podnět nevládních organizací **Evropský akční plán pro výrobu biopotravin a ekologického zemědělství**, který v podstatě od-

startoval revizi prvního Nařízení z roku 1991. Návrh nového nařízení předložila Komise rok poté. Následný schvalovací proces trval téměř tři roky. Výsledkem bylo **nařízení Rady (ES) 834/2007** a dva dokumenty prováděcích pravidel – **nařízení Komise (ES) 889/2008 a 1235/2008**. Všechny tři dokumenty začaly platit od roku 2009.

Nařízení přinesla jasnější strukturu, poprvé se **stanovily cíle a principy, definovaly a sjednotily se některé pojmy**. Zavedl se nový kontrolní přístup založený na rizikové analýze a pravomoc udělovat povolení na omezené použití vstupů byla převedena na příslušné úřady členských států. Zprůsnila se ustanovení o zdraví a welfare zvířat, výjimečná pravidla produkce byla nastavena tak, aby umožňovala flexibilitu s ohledem na specifika jednotlivých členských zemí, výjimky byly rozděleny na trvalé a přechodné, s omezenou platností. Začal platit nový kalkulační **systém k označení zpracovaných produktů** a výpočet složek včetně přísad zemědělského původu (**95 % složek v biokvalitě**). Působnost nařízení se rozšířila o standardy pro ekologické kvasinky a kvasinkové produkty a avizovala se tvorba pravidel pro ekologickou aquakulturu a výrobu vína, naopak produkty lovu volně žijících zvířat a rybolovu byly vyjmuty.

Pravidla pro označování nově umožnila rozlišit původ surovin a od roku 2010 bylo zahájeno povinné užívání nového loga EU, bez omezení užívání privátních standardů. Pružnější přístup k dovozům a rovnocennost nabídky lepší kontrolovatelnost bioprodukce z neevropských zemí. Pro Českou republiku znamenalo nové nařízení provést změny obzvláště v oblasti kontroly. Celý kontrolní systém dosud fungujících kontrolních organizací musel být podřízen evropskému nařízení o úřední kontrole a v ČR byl výkonem úřední kontroly EZ pro oblast zemědělské prvovýroby pověřen od roku 2010 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ).

ZÁKLADY PŮDNÍ ÚRODNOSTI s podtitulem Utváření vztahu k půdě

Praktická příručka určená zemědělcům se zájmem o šetrné formy hospodaření seznamuje s pojmem půdní úrodnosti,

základními způsoby zjišťování kvality půdy v praxi a doporučeními pro uchování a zvyšování půdní úrodnosti. Vědecké poznatky doplňují praktické zkušenosti ekologických zemědělců s řadou konkrétních

postupů a metod z praxe (hospodaření s humusem, volba vhodných osevních postupů, zelené hnojení, podpora doprovodné flóry, ochrana před půdní erózi apod.). Příručka poukazuje na význam šetrných zemědělských technik a postupů a jejich roli jako alternativy plošné chemizace či použití těžké mechanizace.

Podle německého originálu Grundlagen zur Bodenfruchtbarkeit, Die Beziehung zum Boden gestalten vydaného v roce 2012 Výzkumným ústavem pro ekologické zemědělství FiBL Švýcarsko (www.fibl.org) zpracoval a vydal Bioinstitut ve spolupráci s Českou technologickou platformou pro ekologické zemědělství (ČTPEZ).

Publikaci je dostupná v elektronické verzi v databázi Organic Eprints (www.orgprints.org/ 24684/), na webových stránkách www.ctpez.cz, nebo www.bioinstitut.cz. Tištěnou verzi je možné objednat mailem na info@bioinstitut.cz či osobně vyzvednout v kanceláři PRO-BIO Ligy v Ekologickém centru Prahy na Toulcově Dvoře, Kubatova 32/1, Praha 10 - Hostivař.

Cena tištěné verze: distribuční poplatek 40 Kč + poštovné + 15% DPH. Pro členy ČTPEZ zdarma.

Přehled dalších publikací, určených pro ekologické zemědělce, naleznete na stránkách Bioinstitut: www.bioinstitut.cz/publikace/index.html. (kča)

BIOhumoresky

Bio v hledáčku humoristů

Vladimír Renčín je bezesporu naším nejlepším humoristou a kreslířem. Ani jemu neunikla existence biopotravin. Snad si rozpomenete na reklamní šot, kde personál asijské restaurace měl pohlídat rodinné pejska Bobika, ale dopadlo to, jak tušíte. Pejsek se ocitl v troubě... Tentokrát však v biokvalitě! – Těšíme se i na vaše náměty.

POSÍLENÍ DŮVĚRY V BIOPOTRAVINY JE V DOHLEDU

➔ Poptávka po zpřísnění a větší transparentnosti

Vedle pravidelných ročních kontrol byla zavedena kontrola dle rizikové analýzy a neohlášené kontroly. Udělování výjimek bylo převedeno z kontrolních subjektů na ministerstvo a v případě osiv na státní kontrolní orgán (ÚKZÚZ). Stávající evropský předpis byl koncipován tak, aby při rozvoji ekologické produkce flexibilně umožňoval přizpůsobovat se dílčím specifikům členských států. Zvyšující se nároky spotřebitelů na kvalitu biopotravin a transparentnost produkčních systémů však otvírají v posledních letech diskuzi nad dostatečností stávajících předpisů. Podle výzkumů veřejného mínění se ukazuje, že spotřebitelé očekávají od standardů biopotravin přísnější definování kvality, než stávající předpisy požadují, i větší čitelnost kontrolního systému.

Co můžeme v návrhu novely očekávat?

Oficiální návrh nového nařízení by měl být společně s návrhem nového akčního plánu zveřejněn v březnu tohoto roku. Podle zatím dostupných informací dojde k zjednodušení uspořádání textu a obsah prováděcího **nařízení Komise (ES) 889/2008** bude přetřansformován do příloh nového nařízení.

Kontrola ekologických zemědělců, obchodu a zpracovatelů

Oblast kontroly EZ bude zcela podřízena nařízení o úředních kontrolách. V současné době platí nařízení 882/2004, ale paralelně s nařízením o EZ se připravuje i nové nařízení o úředních kontrolách, na které je již nařízení o EZ plně navazuje.

Kontrolní systém tak bude vycházet z analýzy rizik – bude například možné, aby nerizikové podniky byly kontrolovány méně než jedenkrát ročně, rizikové podniky by měly mít naopak zvýšený kontrolní dohled.

Bude ukončena výjimka pro maloobchodníky, kteří pouze prodávají biopotraviny konečnému spotřebiteli. I tito podnikatelé se budou muset podřídit kontrolnímu systému. Cenik služeb kontrolních organizací bude muset být zveřejněn.

Výjimky z pravidel EZ

□ Dosavadní možnost vydávat výjimky z pravidel EZ bude silně omezena. Vydávat výjimky bude možné pouze v případě katastrofických událostí.

□ Konvenční osivo a vegetativní rozmnožovací materiál bude možné používat pouze v těchto případech:

- na pozemcích zařazených do přechodného období (PO);
- pro účely výzkumu na malých výměrách;
- z důvodu zachování konkrétní odrůdy (nutné povolení MZe).

□ Přivezené konvenčních zvířat na ekofarmu bude možné pouze v případě, že je chov daného plemene v ohrožení a jestliže je nutné přivést na ekofarmu již dospělé kusy.

□ Zásahy na zvířatech (odrokování apod.) budou i nadále možné. **Vazné ustájení bude zakázáno.**

□ Obecná výjimka na používání 5 % bílkovinných konvenčních krmiv pro monogastry již nebude prodloužena.

□ Souběžná produkce bude povolena pouze v přechodném období.

Rostlinná produkce

□ Bude vytvořen seznam čistících a dezinfekčních prostředků pro rostlinnou výrobu.

Živočišná produkce

□ Návrh obsahuje pravidla chovu zvířat strukturovaná podle jednotlivých druhů zvířat, nově jsou zařazena i pravidla pro chov koní v EZ.

Certifikace

Nově bude umožněna skupinová certifikace pro skupiny producentů (výrobců). Lze ji využít v případě sdružení malých provozovatelů, sníží se tak náklady na kontrolu a certifikaci.

Dovoz a vývoz biopotravin

□ Návrh obsahuje specifická pravidla pro vývoz biopotravin. Navrhuje se zrušit možnost dovozu biopotravin na základě akreditace kontrolních organizací u EK ke konci roku 2018 (současná příloha 4 nařízení Komise (ES) 1235/2008). Zůstane pouze dovoz z akreditovaných třetích zemí podle současné přílohy 3 nařízení Komise (ES) 1235/2008.

Označování

Označování národními logy bude i nadále možné, v této oblasti není žádná změna.

POSTUP SCHVALOVÁNÍ

Po zveřejnění předloží Evropská komise návrh nového nařízení oficiálně ke schválení Radě EU a Parlamentu EU. Rada EU, složená z ministrů členských států, musí následně návrh schválit návrh a všechny kompromisní dokumenty kvalifikovanou většinou. Komise se všemi změnami svého návrhu musí souhlasit (nebo musí být jednostranně přehlasována). Po celou dobu tohoto schvalovacího období je možné znění návrhu prostřednictvím zájmové skupiny a zástupce v Radě i Parlamentu EU připomínkovat. Nové nařízení by mělo nahradit současná nařízení NR 834/2007 a NK 889/2008 **v roce 2016.**

Vzhledem k tomu, že před oficiálním zveřejněním může být text nařízení změněn, je třeba výše zmíněné body brát pouze jako orientační. I po oficiálním zveřejnění se skuteční nad navrhovanými změnami řada jednání a finální znění nového nařízení může dostat ještě řady proměn. Již teď je však jasné, že výrazné omezení výjimek na užívání konvenčních osiv a sadby bude tématem, které bude v České republice nutné řešit co nejdříve. Znění návrhu novely a jednotlivým navrhovaným změnám se budeme detailněji věnovat po vydání oficiálního návrhu nařízení.

 Kateřina Čapounová, ČTPEZ

POZN.: Kráceno, plné znění textu vyjde v týdeníku Zemědělec 10. 3. 2014.

POZVÁNKY

VALNÁ HROMADA PRO-BIO

Svazu ekologických zemědělců

Úterý 8. dubna 2014, od 8.30, Lovecká chata, Vodní 6, 783 35 Horka n. M.

Program: zahájení VH, připomínky k programu; hodnocení činnosti svazu v roce 2013; zpráva revizní komise; schválení účetní závěrky a výroční zprávy za rok 2013; novela občanského zákoníku v roce 2014 a související změna stanov; prezentace postupu práce a aktualit ze Společné zemědělské politiky ve vztahu k EZ a novinky pro rok 2014; představení kandidátů a **volby** členů do revizní komise na funkční období 2014-2016; výsledky voleb, diskuze a informace z regionálních center; usnesení a zakončení valné hromady.

Organizační pokyny: Pro všechny nahlášené účastníky zajištěn oběd v biokvalitě. Pro potvrzení své účasti zašlete e-mail na: andrea.vizinova@pro-bio.cz do 1. dubna. Pokud se nebudete moci VH zúčastnit osobně, zplnomocněte svého zástupce (nejlépe správce RC nebo jiného člena svazu, který se VH zúčastní). Místo konání: www.autodemont.cz/cz/chata.

Akademie permakultury startuje

Srdčně vás zveme na první akce naší nové Akademie permakultury, která bude pořádat kurzy permakultury a praktických dovedností, které s permakulturou souvisejí. Zveme ke spolupráci lektory, hledáme vhodné lokace pro pořádání kurzů po celé ČR. Více informací a kontakty naleznete na www.akademiepermakultury.cz.

Jeden svět

Praha 3.–12. 3. festival dokumentárních filmů o lidských právech.

JARNÍ ZEMĚDĚLEC 19.–23. 3. Lysá n. L.

40. výstava zeleně, ekologie, mechanizace, pěstitelství, květin a zpracování výpěstků.

ZÁHRADKÁŘ 9.–12. 4. Výst. Trenčín

20. ročník veltrhu potřeb pre zahrádkářov a výstav Včelár, Poľovníctvo a zdravý životný štýl.

Tržnice Zahrady Čech 9.–13. 4.

Výstaviště Litoměřice

VELIKONOČNÍ VÝSTAVA 11. –13. 4.

Častolovice

Areál sokolovny od 9 do 17 h. Výstava kraslic a soutěž o nejhezčí kraslici – velikonoční jídla a zvyky – řemesla a šikovné ruce – prodej květin, cibulovin, okrasných stromků, zeleninové sadby, koření... Bližší informace na tel. 721 311 719 a na www.zahradkari.com.

FLORA OLOMOUC 24.–27. 4.

Soutěž v aranažování – svatba, expozice českých, slovenských a polských firem, ČSZ – jarní cibuloviny a poradna, jezírka a okrasné ryby.